

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. Je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izdaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 40—Din, za naročnike v inozemstvu 60—Din letno.
Posamezna številka po 1—Din.

Za reklamne novice, pojasnila, poslana, razpisne služb je plačati po 1 Din za vsako petit-vrst. Priloge stanejo poleg poštnine še 25 Din.

Telefon uredništva štev. 312.

Za oznanila je plačati od enostopne peti-vrste, če se tiska enkrat 1 Din. Inseratni davek posebej. Oznanila sprejema upravnosti lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarinou tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvo na ročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravniki Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6/L.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne.

Zborovanje glavnega odbora UJU v Beogradu.

Stanovska enodušnost. — Sijajni manifest solidarnosti s hrvatskim učiteljstvom. — Kongres jugoslovanskega učiteljstva se vrši v Ljubljani v avgustu.

Resolucija Glavnega Odbora UJU.
7. maja t. l.

Članovi Glavnog Odbora Udruženja Jugoslovenskog Učiteljstva, kao predstavnici udruženog Učiteljstva iz cele zemlje, na svoji sednici od 7. maja t. g. u Beogradu, a na osnovu izraženih želja i potreba učiteljstva iz svih krajeva naše odzibbine, odlučili su sledeće:

1. Da je s obzirom na naš narodni problem u sadašnjosti i na imperativne državne interese neophodno što pre izvršiti celokupnu prosvetnu reformu i začet je prvenstvenim donošenjem jednog zakona o narodnim školama za celu našu državo kako bi se time organizovalo potpuno jedinstvo osnovne nastave;

2. Da treba izvesti hitnu reformu načavnog plana i programa iz nacionalne grupe predmeta u novim krajevima države i da sva školska nadležnosti u tim krajevima treba odmah odvojiti od političke vlasti;

3. Da je neophodno potrebno učiteljski kadar što je moguče više i pre povećati putem otvaranja novih i dobro uređenih učiteljskih škola, i da je radi toga potrebno što pre zvesti korenitu reformu učiteljskih škola i reformisati tako da daju jaču opštu i stručnu spremu;

4. Da prosvetnoj politici u Bosni i Hercegovini treba posvetiti naročito pažnju; naročito težiti da se što pre in što više poveča broj narodnih škola i pribavi što veći broj spremnih učitelja kako bi se što pre izbacila prekodnevna nastava. Pri izradi državnog budžeta za ove krajeve uteži u obzir memorandum koji je Udruženje povodom ovoga podnelo Gosподinu Ministru;

5. Sve pozicije, koje su bile u prosvetnom budžetu za Sloveniju za godinu 1922/23, ukinute, a zajamčene su specijalnim zakonima, da se naknadno utesu u novi državni budžet. Da se ukine odelenje za prosvetu i vere in Sloveniji i da

najviša zakonita prosvetna instanca, do izjednačenja prosvetnega zakonodajstva, ostane — Viši Školski Savet;

6. Da se što ore izvede nova organizacija prosvetne centrale i da u njoj odjeljenje za osnovnu nastavu bude u rukama ljudi iz svih krajeva odzibbine, koji su svoj život posvetili osnovnoj nastavi i koji imaju stručne spreme i ljubavi za poslove te nastave.

7. Da se povisi prosvetni budžet za osnovne škole u Dalmaciji, koje su bez nastavnih sredstava i najelementarnijih potreba;

8. Da je, s obzirom na današnje prilike života neophodno rešiti materialno pitanje učiteljstva kao i svih ostalih činovnika. Radi toga predstavnici učiteljstva apeluju na merodavne faktore da se pri donošenju činovničkog zakona saslušaju i predstavnici celokupnog učiteljstva kao najmnogobrojnijeg reda drž. činovnika. Načelno ističemo da pri donošenju ovog zakona treba voditi računa o specijalnim prilikama i pogodbama pod kojima učitelji žive i rade. U vezi sa donošenjem činovničkog zakona neophodno je doneti i nov zakon o dodacima na skupnico kojim će se isti dodaci povisiti srazmerno poskupljivanju životnih namirnic. To novišenje zasad bi imalo najmanje 100%.

Pri odredivanju ovih dodataka treba naročito uteži u obzir one učitelje koji školju svoju decu van mesta svog stanovanja:

9. Specijalna pravčnost načela da se u pogledu svih dodataka ne čini nikakve razlike u pogledu pola i bračnog stanja te da i udate učiteljice imaju punični dodatak po principu: jednak rad — jednak i nagrada;

10. Hitno izjednačiti sve učitelje u svima pokrajinama u pogledu prava na stan i ogrev i izvršiti primenu zakona o penzijama učiteljskih udovic in siroča-

di, ki joj sada važi za Srbiju, Crnu Goru i Voivodinu:

11. Za neudate učiteljice u Bosni i Hercegovini tražimo da se ukine celibat; a za one učiteljice, koje su usled udaje morale napustiti službu posle 1919. god. molimo da im se isplati opravnina na koju imaju zakonito pravo;

12. Posle pitanja o novom zakonu o narodnim školama i materialnom položaju učiteljstva, predstavnici udruženog učiteljstva smatraju kao najvažnije — pitanje današnjeg položaja nacionalnog učiteljstva u Hrvatskoj i Sloveniji, koje je u ogromnoj večini prišlo Udruženju Jugosl. Učiteljstva i eksponiralo se za ideju državnog i narodnog jedinstva. Predstavnici učiteljstva sledili su ovim svojim družovima, ne samo prosvetne no i nacionalne radnike i sprovdnicu drž. misli u kraju odzibbine gde je danas najpotrebitije u tome pravcu raditi — može Gospodina Ministra Prosvete Kraljevsku Vladu i sve nadležne faktore da prilikama ovog učiteljstva poklone specijalnu pažnju i zaštite za od svih nasrtaja, kojima je ono stalno izloženo za svoj patriotski i nacionalni rad. Isto tako ističemo da je stalnošču državne prosvetne politike potrebno srečiti da se slični dogadaji ponjenja ne izave i u drugim krajevima.

V Učiteljskem Domu.

Gjurgjev dan! Praznik pomlad, vstajenja, veselja... Ves Beograd pokonci, vse na ulicah, vse hiti na prostu venkaj v Topčider, da praznuje zmagoslavje Vesne nad Morano, da se veseli in raduje. Noč je enaka dnevu... Mesto razsvetljeno, vso noč vozi električna, iz vsakega hotela, iz vsake kafane čuješ godbo. Res naročen praznik ki korenini globoko v bistvu in naravi ljudstva...

Na Gjurgjev dan v Učiteljskem domu v Beogradu ni bilo praznika. Ta in prilodnji dan se je vršila seja glavnega odbora UJU, na katero so se zbrali člani,

sens, kjer sodelujejo prve avtoritete od vsučiliškega profesorja pa do osmoškega učitelja, tedaj bo pač glavni vzrok temu današnji nivo naše pedagogike in romanjanje dobrih sotrudnikov.

Zato bi bila naloga vseh ki samo kritizirajo in ki se čutijo zares zmožne za pozitivno delo in ustvarjanje, da ravno oni pomagajo dvigniti Zbornik in s tem celotni nivo naše pedagogike in našega šolstva.

Nekoiko čudno in nerazumljivo se mi zdi da se obrača učiteljstvo z neko trdovratno nevoljo do vsega, kar ne diši direktno po didaktiki in po metodiki. Iz učiteljskih vrst slišimo vedno kljice po širši, globlji in temeljitejši izobrazbi. Toda ti kljici se morajo zdeti čisto navadni prazni kljici, če odklanja isto učiteljstvo istočasno vse, kar ne služi ne posredno »rokokolskemu« pouku.

Istotako menda noč učiteljstvo samo, da bi se ublažil in izravnal prepad med ostalo delavljino inteligenco in med njim, čeprav to na drugi strani samo zahteva. Tako odklanja z neko nejevoljno vsakega, ki ne stoji direktno v njegovih

zastopnik centralne in vseh pokrajinskih udruženj. Seja nas je popolnoma zadovoljila: popolen parlamentarni red, v temeljnih nazorih obče soglasje, nikakih načelnih diferenc strastnih nastopov. Vtisi burnega ustanovnega kongresa v kazini na Terazijah leta 1920. zabrisani. Od ranega jutra do poznevečera s kratkim opoldanskim odmorom smo sedeli dne 6. in 7. maja pri skupni mizi tovariši iz najoddaljenejših krajev naše domovine in sklepali o skupnih zadevah državnega šolstva in učiteljstva. Mirno in z zanosom lahko gleda v bodočnost naše UJU kot prva stanovska organizacija ki je v novi državi pristala na edinstvo, narodno in državno.

Dvoje najvažnejših odločitev: popolna solidarnost s hrvatskimi tovariši v njihovem odboru proti nečutenemu prečkanju in pa določitev letošnjega kongresa, ki se vrši začetkom avgusta v Ljubljani. Na svidenje v Ljubljani, bračo i drugovi!

Seja 6. maja.

Nekoliko pred otvoritvijo seje, javimo se slovenski zastopniki v pisarni centrali UJU v Učiteljskem domu. Čim odpremo vrata, zagledamo na nasproti steni na odličnem prostoru nad divanom lepo izdelano sliko našega stanovskega pobornika Engelberta Gangla. Prijazna pozornost v naši centrali! Nato odidemo v zborovalno dvorano, kjer si stisnemo roko s tovariši, ki so došli iz vseh pokrajjin širom domovine. Na seji navzoči: Milutin Stanković, predsednik (Beograd); podpredsed. Jelisaveta Vavra (Zagreb) in Milan V. Popović (Beograd); člani: Mihajlo Jović, Dimitrije Sokolović, Vlada Petrović, Jovo P. Jovanović, Savka Radičević, Mileva Antonovićeva, Steva U. Djordjević, Mihajlo Stanović iz Beograda; Josip Škavčić iz Zagreba; Luka Jelenc, Anton

LISTEK.

Pedagoški zbornik za leto 1922.

(Odgovor na kritiko.)

»Učiteljski Tovariš« je prinesel v zadnji številki kritiko Pedagoškega Zbornika za leto 1922. Ne glede na to, da je kritika prepovršna in se bistva pravzaprav ne dotakne, se mi zdi vendar potrebno, da priponim k izvajanjem g. kritika nekaj misli.

Že lanski Pedagoški Zbornik je zbulil s svojo novo smerjo odpor v gotovem delu učiteljstva in ta odpor se jasno zrcali tudi sedaj v omenjeni kritiki. Vendar pa se mi zdi neupravičen in izvira le iz napačnega pojmovanja celotnega obsega, ki ga naj zavzema vodilna knjiga Solske Matice.

Kakor se že sama pedagogika ne sme istovetiti z didaktiko ali z metodiko posameznih predmetov, tako ima tudi

Pedagoški Zbornik veliko veče in važne načne, kakor da bi dajal le praktična navodila za pouk poenih predmetov ter služil s tem najbolj surovemu militarizmu.

Dajat mora predvsem nove smernice in kazati nove vidike za vzgojo našega naroda v širšem in za vzgojo v osnovni šoli v ozem obsegu. Seznaniti se mora učiteljstvo tudi z vsem delom, ki se je izvršilo na vzgojnem področju sploh in zlasti še pri nas. Izsledki in pridobitve v pedagogiki morajo postati last vseh vzgoiteljev (učiteljev staršev, učne uprave, kulturne politike itd.).

Smeri pri izbiranju snovi za Pedagoški Zbornik tedaj ne more vsiljevati sam goli utilitarizem in ne osnovnošolska didaktika. Smer da ravno iskanje novih smernic za vzgojo, opozarjanje na nove vrednote in stavlenje novih vidikov, raz katerih zremo na celotni problem vzgoje. To pa je bila tudi smer lanskega in letosnjega Pedagoškega Zbornika.

Če pa morda Pedagoški Zbornik ni na isti višini kakor recimo Wiese-Jeva knjiga »Sociologie des Volksbildungss-

vrstah in ki bi rad deloval skupno z njim za narod. Akademski socialno-pedagoški krožek na univerzi v Ljubljani se je trudil dve leti, da bi navezel stike z učiteljstvom kot enakovrednim faktorjem, a se mu to ni posrečilo. Približno isto tendenco odklanjanja kaže tudi kritika Pedagoškega Zbornika. Mesto da bi poskušali bližiti učiteljstvo in ostalo delavljeno inteligenco, ju na čuden način razdržujiemo.

O sami kritiki ne bom mnogo govoril, ker se ne izplača. Če ne vidi gospod kritik nič pozitivnega v članku Franja Čibeja: Pota in razpotja v sodobnem mladinskem gibanju in če je v mojem referatu o Akademskem soc.-pedagoškem krožku opazil samo to, da — ni izvren in da obešamo idejo »ljudske univerze« na veliki zvon — pač to ni zanj najboljje izpričevalo. Jaz mislim, da se je za stvarno kritiko treba že nekaj bolj poglobiti v to, kar hočemo kritizirati.

O svojem referatu pa bi vendar primill še sledeče:

1. Da Zbornika za pučko prosvetu iz danes razumljivih razlogov pač ne dobi

Gi nus in Rudolf Dostal iz Ljubljane; Ivo Radovanović, Anton Kačić in Aleksander Devčić iz Splita; Risto Šušlić iz Sarajeva; Savo Semiz iz Mostara; Spasoje Hadži-Popović iz Bitolja; D. Sirotanović iz Vukovara; Milan Smiljanović iz Zaječara in Milajlo Stjepanović iz Vranje. Nekaj članov je opravičilo svojo odsotnost.

Ob 9. uri otvor predsednik Stanković se je glavnega odbora, konstata sklepčnost in pozdravlja tovariše, ki so došli posamezni s skrajnih mej naše države. Predstavlja kot goste, tovariše Joca Milojevića Blaža Štetića in Pera Horvata, zastopnike učiteljskega društva »Jedinstvo« v Zagrebu, ki so došli kot tolmači hrvatskega učiteljstva, včlanjenega v UJU da informirajo o teškem stališču in položaju onega dela tamošnjega učiteljstva, ki stoji in deluje na temelju narodnega in državnega edinstva, ki pa mora prav zaradi tega trpeti nečuvano preganjanje in to baš s strani uradne šolske uprave.

Poročilo predsedstva.

I. Nato poda **poročilo o delovanju izvršnega odbora UJU**. V kratkih besedah se dotakne zgodovine in velike misije naše organizacije. Opozaria na veliki moralni uspeh in to celo v onih pokrajinal, kjer je sredobežna sila največja kot n. dr. v Hrvatski, kjer je v UJU že preko 1700 učiteljstva. Omenja delo pri osnutku zakona o narodnih šolah, kjer so sodelovali predstavniki učiteljstva iz vseh pokrajin. Spominja na resolucije saraževeske skupščine glede izenačenja dnevnic vsega učiteljstva, stanarine in ogreve, strokovniakov v ministrstvu prosvete, kamor nai se doklicajo zastopniki iz vseh pokrajin, glede predlogov za činovniški zakon glede polnih dnevnic poročenih učiteljic itd. Poroča o odstopu predsednika M. Jovića, na koje mesto je bil potem on izvoljen. Resolucije, tako izvršnega odbora kot posameznih poverjeništev UJU, so bile izročene ministru prosvete.

Govori o iesenskem uradniškem kongresu in sodelovanju naše organizacije tako pri tem, kot pozneje pri akciji povražanja dnevnic, o akciji za izenačenje doklad poročenim učiteljicam, o delu za reaktivacijo vseh zahtev pokrajinskega učiteljstva.

Omenja spomenice bosanskega in slovenskega učiteljstva in delo centrale za njihovo ustvarjenje. Dosego se je edino izenačenje draginjskih doklad v državi, druga vrščanja se niso dala za sedaj rešiti, ker bo treba to storiti samo zakonodajnim potom.

Preganjanje učiteljstva v Hrvatski.

Opozaria nadalje na nezaslišano dejstvo v Hrvatski, kjer so izstavljeni člani našega Udrženja pritisku in preganjanju reakcionarnih elementov. Povodom tega je vstala centrala, da brani in ščiti svoje člane pred takim postopanjem, kar je storila potom učiteljskega tiska in s protesti na pristoinih mestih. Vsapek je bil, da je pozval minister prosvete šefu prosvetne uprave v Zagrebu na odgovor. Razdiralno delo tamkajšnjega separatističnega življa je bilo s tem ublaženo in je preganjanje našega člana, ki se je pojavljal v brezobzirnem premeščanju, ponehalo.

Materijalni položaj Udrženja, naš tisk in ponovna akcija za činovniški zakon.

Predsednik govori o podrobнем delu izvršnega odbora o točnem plačevanju članarine o izdanju knjige »Predavač« in

o nameravanem izdanju mladinske knjige veče vrednosti. — Prehaja na centralno glasilo »Narodno Prosveto«, ki ji je zradi postopečih razmer sam urednik; podvaja njen nacionalno in stanovsko zadačo; list je informiral o vseh prosvetnih vorašanjih v tu in inozemstvu. — Izvršni odbor je deloval, kolikor je mogel, tako na želje in zahteve posameznih društv, kot poedincev. Ako se ni moglo prav v vsakem slučaju v polnem obsegu ustreži, je temu vzrok nedostajanje delovnih moči. — Započela je po volitah nova akcija o uradniškem vorašanju, kjer je tudi sam sodeloval. Opozaria na zadnji poskus ki je bil storjen s tem, da je odšla deputacija javnih nameščencev, kjer je on zastopal učiteljstvo k Nj. Vel. kralju.

Debata o predsednikovem poročilu.

Temeljitemu točnemu in izčrpnemu predsednikovemu poročilu je sledila živahnna pohvala in dolgotrajna debata, v katero so nosegli skoraj vsi navzoči člani. Dolgo se je razpravljalo o tem, da li smejo iznesti hrvatski kolegi svoje težnje že sedaj pri debati, končno je bilo odločeno, da se o zadevi razpravlja odvojeno na seji prihodnega dne. V poteku debate se je od nekaterih članov povdario nevezdržno dejstvo, da je združeno predsedniško in uredniško mesto v eni osebi; zateva je bila, da se mora predsednik na vsak način odreči eni ali drugi funkciji. — Predsednik Stanković odgovarja, da je načelno sam tega mišljenja, a da ni bilo v izvršnem odboru ni jednega, ki bi bil voljan prevzeti uredniški nosel. Ako pa vztraja še naprej na tem položaju, smatra to kot dolžnost vojaka, ki ne sme dezertirati s svojega mesta na straži. — Odloči se, da zavzemajo svoje mesto do skupščine. Soglasno se odobri predsednikovo poročilo. (Dalje prih.)

O redukciji uradništva.

ALI JE ŽENSKA DELOVNA MOČ CEJEŠA V JAVNI SLUŽBI?

Pod tem naslovom prinaša »Neues Wiener Journal«, nestrankarski dnevnik, članek, s katerim se sicer kot stanovsko organizirani ne strinjam, vendar ga primašamo v sled podrobnih podatkov in zanimivih opazovan in z ozirom na uradniško redukcijo, katero namenjava izvesti naša vlada. Članek je zasnovan dunajski mesini zdravstveni svetnik dr. Wendenburg in se glasi:

Za javno upravo, ki hoče dobro funkcionirati in v kateri ne tvorijo prevelik denarni balast prezgodnjih upokojenc in prevečkratnih dopustov vseh kategorij državnih nastavljenec, nastane vprašanje, ali je ženska delovna moč v stanu duševnega delavca stalno nadomeščati; ali je žensko delo cenejše klub temu, da je plača nastavljen-uradnic v javni službi samo $\frac{1}{2}$ moškega službenega dela.

3. Nastavljanje žensk vsako javno upravo finančno zelo obremenjuje, in sicer med dobo in s pokojninami.

4. V dobro finančnega efekta vsake javne uprave je, oddajati službena mesta v prvi vrsti moškim prosilcem vseh kategorij činovništva.

5. Stevilo bolezenskih slučajev je pri ženskih učnih močeh samo nekaj večje nego pri moških, toda trajnost bolezni je pri ženskah daljša.

6. V sled prevelikega števila nastavljenk tripi enakomerstvo javnega obrata

Dalej izvaja dr. Wendenburg iz vseh navedenih slučajev, da se morajo tudi dohodki in plače prilagoditi delovni zmožnosti in vztrajnosti. Enaka plača za $\frac{1}{2}$ krajše delo obremeniti prizadete oblasti; vse prosilke in prosilce javnih služb je preiskati duševno in telesno. Pri zdravniškem ogledu prihaja v poštov nervoznost, disponiranost za srčno napako, jetiko in sklepi revmatizem. Kompetenti oba spolov, ki so podvrženi tem boleznim, nimajo pravice do vstopa v javne službe. Posebno ženske učne moči, ki so nervozne ali disponirajo k nervoznosti, ne kažejo izgledov enakomerne delazmožnosti in postanejo prezgodaj nesposobne.

Namen članka, kakor pravi Wendenburg, ni, javni upravi otežkočiti sprejem žensk v službo, posebno v urade, kamor spada ženska po spolu in duševni zmožnosti. V času štedenja, s katerim se bo skoraj vsak finančni minister, je moška moč cenejša kot ženska in je za upravo priporočljivo, da pri enakem honoraru upošteva moške delovne moči.

S člankom se deloma tudi prevajalec teh vrstic ne strinja, a je vendar aktualen za naše razmere, ko minister financ, pa naj bo pristaš te ali one stranke, neprenehoma groži z novimi davki in tarta, da naj kritiča za tako veliko število javnih uslužbencev vseh kategorij.

Da je potrebna redukcija uradništva, je podan dokaz v razmerih ob sprejemanju v javno službo, ko se ni gledalo toliko na zmožnosti in potrebe, ampak na ustvaritev uradniškega kadra, ki naj bi bil postal predstraža na barikadi političnih strank.

Zgeč Franjo, cand. phil.

Delovna zmožnost učiteljice znaša $\frac{2}{3}$ ali $\frac{7}{10}$ delovne zmožnosti moškega. Ženske učne moči je treba potem takem upokojiti v času, ki je za $\frac{1}{2}$ krajši kot službena doba moške moči.

Ce delimo učitelje in učiteljice po službeni dobi, dobimo sledečo sliko:

Od onih 25 učiteljev je bilo:	
45 let in več delazmožnih	7 = 28%
40–45	5 = 20%
31–40	7 = 28%
21–30	2 = 8%
11–20	3 = 12%
1–10	1 = 4%
	25 = 100%

Od 18 učiteljev je bilo:

45 let in več delazmožnih	0 = 0%
40–45	3 = 16.6%
31–40	4 = 22.2%
21–30	7 = 38.8%
11–20	2 = 11.1%
1–10	2 = 11.1%
	18 = 99.8%

Nadavimo preizkus s časom službenih let kakor hočemo vedno jasnejši postaja pravilo, da je ženska v stanu krajši čas opravljati javno službo in da ni sposobna vztrajati pri delu tako dolgo kot moški.

Pri odgovoru na vprašanje, ali je delovna sila moškega oziroma ženske enakomerna, nas zanimajo slučaji obolenja in čas bolezenskih dopustov učiteljev in učiteljic. Med službeno dobo onih 25 učiteljev je bilo samo 80 bolezenskih dopustov z daljšo delazmožnostjo. Vsak učitelj je zbolel v 37.2 letih 3.2krat, 18 učiteljev pa 64krat. Vsaka učiteljica je zbolela 3.4krat. Stevilo obolenj je pri obeh spolih enako. Razlika 0.2 bi komaj zadostovala kot dokaz, da so poklicne zmožnosti ženskega spola v učiteljski službi manj vredne od moškega.

Drugačno je časovno razmerje, trajajoče v posameznih slučajih bolezni učiteljev in učiteljev. Posamezni učitelji so rabili dopusta 3 mesece, 24 dni, učiteljice 8 mesecev, da so okrevale do delazmožnosti. Iz navedenega primera je dokazano, da ženska učna moč tudi glede stalnosti njenih poklicnih možnosti zaostaja za moškim, in sicer zelo pomembno.

Ako povzamemo rezultat vseh preiskav, pridevimo do sledečega zaključka:

1. Delovna sila in vztrajnost moškega je v javni službi večja nego ženske.

2. Ženska opravi v javni službi samo $\frac{1}{2}$ moškega službenega dela.

3. Nastavljanje žensk vsako javno upravo finančno zelo obremenjuje, in sicer med dobo in s pokojninami.

4. V dobro finančnega efekta vsake javne uprave je, oddajati službena mesta v prvi vrsti moškim prosilcem vseh kategorij činovništva.

5. Stevilo bolezenskih slučajev je pri ženskih učnih močeh samo nekaj večje nego pri moških, toda trajnost bolezni je pri ženskah daljša.

6. V sled prevelikega števila nastavljenk tripi enakomerstvo javnega obrata

Dalej izvaja dr. Wendenburg iz vseh navedenih slučajev, da se morajo tudi dohodki in plače prilagoditi delovni zmožnosti in vztrajnosti. Enaka plača za $\frac{1}{2}$ krajše delo obremeniti prizadete oblasti; vse prosilke in prosilce javnih služb je preiskati duševno in telesno. Pri zdravniškem ogledu prihaja v poštov nervoznost, disponiranost za srčno napako, jetiko in sklepi revmatizem. Kompetenti oba spolov, ki so podvrženi tem boleznim, nimajo pravice do vstopa v javne službe. Posebno ženske učne moči, ki so nervozne ali disponirajo k nervoznosti, ne kažejo izgledov enakomerne delazmožnosti in postanejo prezgodaj nesposobne.

Namen članka, kakor pravi Wendenburg, ni, javni upravi otežkočiti sprejem žensk v službo, posebno v urade, kamor spada ženska po spolu in duševni zmožnosti. V času štedenja, s katerim se bo skoraj vsak finančni minister, je moška moč cenejša kot ženska in je za upravo priporočljivo, da pri enakem honoraru upošteva moške delovne moči.

S člankom se deloma tudi prevajalec teh vrstic ne strinja, a je vendar aktualen za naše razmere, ko minister financ, pa naj bo pristaš te ali one stranke, neprenehoma groži z novimi davki in tarta, da naj kritiča za tako veliko število javnih uslužbencev vseh kategorij.

Da je potrebna redukcija uradništva, je podan dokaz v razmerih ob sprejemanju v javno službo, ko se ni gledalo toliko na zmožnosti in potrebe, ampak na ustvaritev uradniškega kadra, ki naj bi bil postal predstraža na barikadi političnih strank.

Pri potrebnih redukcijih naj se upošteva kvalifikacija in zmožnost brezobzirnega službojemalca nasproti egoističnemu delodajalcu, potem je načlanek aktualen za učiteljske razmere, katerim v polni meri zadošča kvalificirano slovensko učiteljstvo obeh stanovskih organizacij.

Nam je za popolno jasnost vseh nedognanjih, nejasnih in nedokazanih pojmov in trditev. Pričakujemo tozadovnih protidokazov s strani naših vrlih tovarišev, da vzbudimo potrebno pozornost in zanimanje za časopisno in stanovsko polemiko pri obeh tovariščih, ki se za javna in stanovska vprašanja premalo zanimajo. Redukcija uradništva je pred durni članek je zato aktualen.

Članek dr. Wendenburga je spisan gotovo pod vtisom redukcije avstrijskega uradništva, ki je bilo decimirano za več kot 10%. Zakaj je vzel kot objekt dokazovanja učitelje in učiteljice, katerih služba je v primeru z drugimi uradni najnapornejša in zahteva v največji meri skrajno uporabo duševnih in telesnih energij, ni znano. Kljub temu, da je šolski zdravnik, vendar ne pozna podrobnega šolskega dela drugače nego iz uradnih aktov, uradnih števil in takrat, kadar cepi dumajskim sestradanim otrokom koze.

Članek je v obče zanimiv in pričakujemo nani odgovora.

J. Ambrožič.

P. Bogović:

Učitelji - ministri.

(Konec.)

Kod nas.

U našoj državi nije bio još nijedan učitelj minister. Narodni poslanika bilo je mnogo. Od ovih se najvišje istakao Simo Milju